

УДК: 338.1 (477)
JEL Classification: F 42, F63
doi: 10.31767/nasoa.4.2019.08

Т. С. ІГНАТЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,
e-mail: mail.pismo2017@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-5360-6688;

В. В. ПАРХОМЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,
e-mail: pviktoria@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-9321-4125,
Researcher ID: K-6375-2018;

А. Г. ТАРАСЕНКО,

старший викладач,
e-mail: pis7ma@ukr.net,
ORCID: 0000-0001-9890-8591;
кафедра економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Україна в сучасних інтеграційних процесах: передумови та проблеми

Проаналізовано передумови інтеграції України в світове господарство. Проведено аналіз участі України у світовому ринку товарів і послуг, здійснено оцінку місця країни в міжнародних рейтингах. Охарактеризовано проблеми розвитку інтеграційних процесів в Україні та окреслено перспективи інтеграції економіки України в світове господарство.

Ключові слова: інтеграція, транспортна інфраструктура, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, конкурентоспроможність.

Т. С. ИГНАТЕНКО,

кандидат экономических наук, доцент;

В. В. ПАРХОМЕНКО,

кандидат экономических наук, доцент;

А. Г. ТАРАСЕНКО,

старший преподаватель,
кафедра экономики и менеджмента
внешнеэкономической деятельности,

Национальная академия статистики, учета и аудита

Украина в современных интеграционных процессах: предпосылки и проблемы

Проанализированы предпосылки интеграции Украины в мировое хозяйство. Проведен анализ участия Украины в мировом рынке товаров и услуг, осуществлена оценка места страны в международных рейтингах. Охарактеризованы проблемы развития интеграционных процессов в Украине и очерчены перспективы интеграции экономики Украины в мировое хозяйство.

Ключевые слова: интеграция, транспортная инфраструктура, внешняя торговля, экспорт, импорт, конкурентоспособность.

T. IHNATENKO,

PhD (Economics), Associate Professor;

V. PARKHOMENKO,

PhD (Economics), Associate Professor;

A. TARASENKO,

Senior Lecturer;

Department for Economics

and Management of Foreign Economic Activities,

National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Ukraine in the Contemporary Integration Processes: Preconditions and Problems

Given that the economic and social recovery of Ukraine is largely conditional on its integration in the international economic system and effective involvement in the international division of labor, the article's objective is to analyze preconditions and problems specific to the Ukraine's integration in the global economic area. Intergration-specific aspects and problems in operation of the transport infrastructure and mining industry of Ukraine, strong and weak sides of Ukraine on the global energy market, the potentials of Ukraine in the agrarian sector are highlighted. It is emphasized that a priority mechanism for increasing the share of Ukraine's trade on the European agrarian market is Free Trade Zone with EU, but a factor constraining growth in the agricultural exports of Ukraine to EU is failure of the most part of domestic producers to comply with technical, sanitary etc. terms for exporters to EU. The analysis covers statistical data on foreign trade of Ukraine in goods and services in 2016–2018, the commodity structure of Ukraine's foreign trade in 2018, key indicators of the international trade of Ukraine in 2016–2018. It, above all, shows the negative balance of the Ukrainian foreign trade, which tendency is upward. The tradability index for the Ukrainian economy fell in this period from 81.0% до 79.9%, giving evidence of the decreasing participation of Ukraine in the international division of labor. The essential factors underlying the negative balance of foreign trade in goods are highlighted; measures to reduce the negative balance of foreign trade are proposed. The data showing the progress in Ukraine's implementation of Association Agreement with EU are summed up. It is concluded that in spite of a series of steps towards the openness of Ukraine for the global market, the processes involved in the formation of the national foreign economic relations mechanism have been contradictory and ineffective. It calls for optimization of regulatory forms for foreign economic relations and implementation of a mechanism complying with the current terms of international economic relations.

Keywords: *integration, transport infrastructure, foreign trade, exports, imports, competitiveness.*

Постановка проблеми. Сучасне світове господарство являє собою глобальний економічний організм, побудований на взаємозв'язку і взаємозалежності національних економік. Його особливістю є взаємопроникнення економічних систем, інтернаціональний характер національних виробництв і глобальний характер економічних відносин між країнами.

Досягнення економічного та соціального відродження України значною мірою пов'язане з її інтеграцією в міжнародну економічну систему, з активною та зростаючою участю в міжнародному поділі праці, з ефективним використанням його переваг і вигод. Для цього в українській економіці є основні передумови, зокрема наявний ресурсний потенціал і надзвичайно вигідне географічне становище. Необхідність аналізу динаміки та ефективності вищезгаданих інтеграційних процесів обумовлює актуальність пропонованої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду питань інтеграції України в світове господарство присвячені наукові праці таких дослідників як О. Кухарчик [1], Н. Патики [4], О. Пікулик [7], С. Попов [3], К. Сушко [9], О. Чернова [9]. Проте швидкоплинність глобальних процесів, зміни, що відбуваються в світовій економіці, потребують постійного моніторингу тих аспектів, які визначають місце України в світовому господарстві.

Метою статті є дослідження передумов і проблем інтеграції України до світового економічного простору.

Виклад основного матеріалу. Україна має низку передумов, сприятливих для посилення міжнародних економічних зв'язків. Однією із них є географічне розташування країни, зокрема більш як 2590-кілометровий кордон з країнами Центральної та Західної Європи. Таке розташування обумовлює значний експортний і транзитний потенціал України, оскільки країни, з якими вона межує, є потенційними ринками збуту для української продукції.

Україна розташована **на перетині “трьох частин світу”** (Європа, Азія, Північна Африка), через її територію проходять транзитні шляхи сполучення, які з'єднують країни Азії, Західної та Центральної Європи. Міжнародний транзит через українську територію – це великий, але досі нереалізований національний ресурс. Україна має систему транзитних коридорів, зокрема залізниць, які входять до шести коридорів Організації співробітництва залізних доріг.

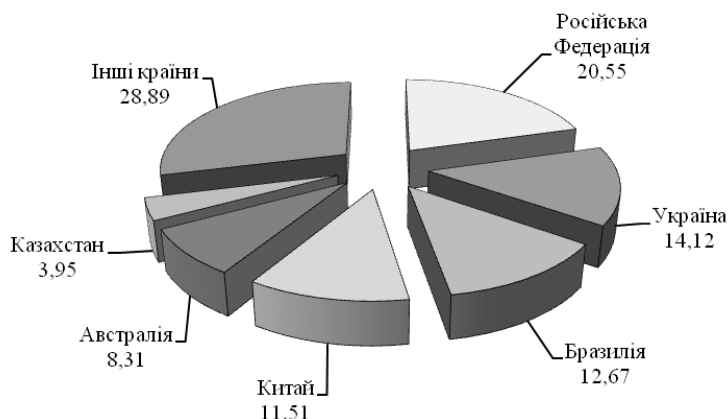
Ефективне функціонування транспортної системи могло б приносити значні прибутки за умови вирішення низки проблем у цій сфері:

- невідповідність транспортної системи України світовим стандартам, а також вимогам ЄС;
- повільні темпи й масштаби розбудови транспортної інфраструктури порівняно з країнами ЄС та Східної Азії;
- техніко-технологічне відставання транспортної системи, що здорожчує процес доставки товарів і призводить до переорієнтації транспортних потоків у обхід території України;
- дефіцит належного сервісу (неналежний інформаційний супровід перевезень, тривалі контрольні процедури під час перетину кордону), низька швидкість перевезень [1, с. 15].

Головною проблемою розвитку міжнародних транспортних коридорів залишається відсутність і неспроможність залучення інвестицій. На сьогодні в Україні не створено належних умов для залучення іноземних інвесторів, без допомоги яких неможливо вирішити таку глобальну проблему.

Однією з передумов для включення України в систему світогосподарських зв'язків є її ресурсний потенціал. За різноманітністю корисних копалин Україна належить до найзабезпеченіших мінеральними ресурсами країн світу. Із 120 видів корисних копалин, які сьогодні використовує людство, в надрах України виявлено прояви 117 видів на майже 20 тис. родовищ, з яких промислове значення мають понад 9 тисяч. Станом на 1.01.2019 р. розроблялось понад 3 тисячі родовищ, де видобувалось 97 видів мінеральної сировини [2, с. 7].

За обсягами запасів залізних руд Україна посідає друге місце у світі серед 94 країн, у яких розвідані такі запаси (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл основних запасів залізних руд у світі, %

Джерело: побудовано за даними [3]

Добування залізних руд здійснюють 52 країни світу, з них 13 країн-лідерів забезпечують близько 99% загального видобутку. Україна в цьому списку посідає 6 місце після Китаю, Австралії, Бразилії, Індії та Російської Федерації.

В Україні на сьогодні існує можливість для забезпечення як своїх власних потреб, так і експорту таких важливих корисних копалин і продуктів їх перероблення як залізо, марганець, титан, цирконій, сіль калійна, сіль кухонна, сірка самородна, глина бентонітова, графіт, каолін. Проте за відсутності інвестицій власним видобутком не задовольняються навіть внутрішні потреби країни. З близького та далекого зарубіжжя в Україну імпортуються нафта, газ, боксити, кольорові, рідкісні, рідкісноземельні метали, плавиковий шпат тощо [2, с. 7].

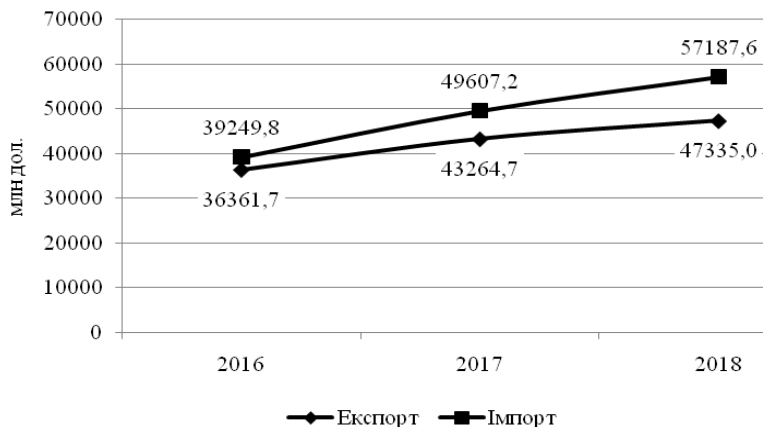
Основними перевагами України на світовому енергетичному ринку є достатні запаси вугілля та складових ядерного палива, зокрема урану; надлишкові потужності для транспортування газу, нафти та експорту електроенергії; високопрофесійний кадровий потенціал. Разом із тим, слід назвати і слабкі сторони України на цьому ринку: обмеженість власних розвіданих ресурсів природного газу та нафти; відсутність диверсифікації джерел постачання енергетичних продуктів; високе техногенне навантаження на довкілля; незадовільний технічний стан основних фондів суб'єктів господарювання.

Україна має також потужний експортний потенціал в аграрному секторі економіки, її землі (понад 40 млн га сільськогосподарських угідь) характеризуються високою природною родючістю. Вже сьогодні з України екпортується сільськогосподарська продукція та продовольство у 190 країн світу. Основна експортна продукція сільськогосподарства – це кукурудза, пшениця, ріпак, соєві боби, ячмінь, яйця, мед. В структурі сільськогосподарського експорту найбільшим ринком для України є країни Азії (43,3%), друге місце посідають країни ЄС (32,6%), третє – країни Африки (14,0%) [4, с. 55].

Пріоритетним напрямом збільшення частки торгівлі на європейському аграрному ринку є зона вільної торгівлі з ЄС. Проте чинником, що стимує зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції з України до країн ЄС, є потенційна неспроможність більшості вітчизняних виробників задовольнити технічні, санітарні, фітосанітарні умови для експорту.

Згідно зі Звітом про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, у 2018 році 306 українських виробників тваринницької продукції мали право експорту до країн ЄС, з яких 126 є виробниками харчових продуктів для споживання людиною, зокрема м'яса птиці, риби, меду, яєць, молока та молочних продуктів [5]. Зазначимо, що кількість вітчизняних підприємств, які вирощують велику рогату худобу, складає 2296 одиниць, свиней – 1729, птицю свійську – 449 [6], тобто частка виробників, які мають дозвіл на експорт своєї продукції, є незначною.

Протягом 2016–2018 рр. спостерігалась позитивна динаміка зовнішньої торгівлі України товарами (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка зовнішньої торгівлі України товарами в 2016–2018 рр., млн дол.

Джерело: побудовано за даними [6]

Експорт товарів з України у 2018 р. склав 47335,0 млн дол., що на 30,2% більше, ніж у 2016 р. (36361,7 млн дол.). Підвищився також товарний імпорт: у 2018 р. він склав 57187,6 млн дол., що на 45,7% більше, ніж у 2016 р. Графік (рис. 2) відображає пасивне сальдо платіжного балансу – перевищення суми імпорту над сумою експорту, яке має тенденцію до зростання.

Основними експортними товарами України є прокат чорних металів, зернові культури, машини, обладнання та механізми, соняшникова олія, залізна та марганцева руди, готові харчові продукти, продукти неорганічної хімії, деревина та вироби з неї. В імпорті переважають нафта, газ, верстати та обладнання для легкої й харчової промисловості, свердловинні установки, засоби обчислювальної техніки, вантажні автомобілі, готові харчові продукти (табл. 1).

Таблиця 1

Товарна структура зовнішньої торгівлі України у 2018

Країни	Експорт		Імпорт	
	млн дол.	%	млн дол.	%
Всього	47335,0	100,0	57187,6	100,0
в тому числі:				
Чорні метали	9937,0	21,0	1366,6	2,4
Зернові культури	7240,6	15,3	191,1	0,4
Машини, обладнання та механізми	4654,7	9,8	11955,2	20,9
Жири та олії тваринного або рослинного походження	4496,5	9,5	267,4	0,5
Готові харчові продукти	3018,6	6,4	2340,9	4,1
Руди, шлак і зола	3035,3	6,4	500,8	0,9
Продукція хімічної промисловості	1871,3	3,9	7058,3	12,3
Деревина і вироби з деревини	1494,6	3,2	303,9	0,5
Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	861,3	1,8	13398,6	23,4
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	694,3	1,5	3558,6	6,2
Інші товари	10030,8	21,2	16246,2	28,4

Джерело: побудовано за даними [6]

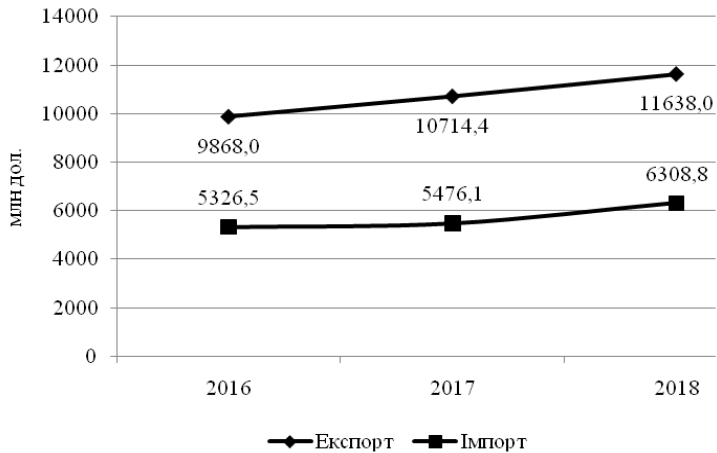
Аналіз географічної структури зовнішньої торгівлі України товарами у 2018 р. свідчить, що найбільшу частку в структурі експорту товарів мав експорт у Російську Федерацію (7,7%), друге місце за цим показником належало Польщі (6,9%), третє – Італії (5,6%). В структурі імпорту найбільшу частку також мав імпорт в Україну товарів із Російської Федерації (14,1%), друге місце належало Китаю (13,3%), третє – Німеччині (10,5%).

Обсяги міжнародної торгівлі послугами в Україні значно менші, ніж товарами. У 2018 р. Україна експортувала послуг на суму 11638,0 млн дол., а імпортувала на суму 6308,8 млн дол. Динаміку українського експорту та імпорту послуг у 2016–2018 роках відображено на рис. 3.

Експорт послуг з України у 2018 р. збільшився порівняно з 2016 р. на 17,9%, а імпорт послуг – на 18,4%. Сальдо торгівлі послугами в Україні активне – країна більше експортує послуг, ніж імпортує.

В структурі експорту послуг з України у 2018 р. переважали транспортні послуги, передусім трубопровідного, повітряного та залізничного транспорту (50,3% загальної вартості послуг). Частка вартості послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг у загальній вартості експорту послуг дорівнювала 18,2%, а послуг з перероблення матеріальних ресурсів – 14,6%. У структурі імпорту послуг найбільшу частку (23,2%) мали транспортні послуги, на другому місці знаходились

ділові послуги (22,0%), на третьому – послуги, пов’язані з подорожами (15,7%). Найбільші обсяги послуг експортуються в Російську Федерацію, США та Швейцарію, імпортуються – з Великої Британії, США та Російської Федерації.

Рис. 3. Динаміка зовнішньої торгівлі Україною послугами в 2016–2018 рр., млн дол.

Джерело: побудовано за даними [6]

У табл. 2 наведено базові показники міжнародної торгівлі України.

Таблиця 2

Показники міжнародної торгівлі Україною в 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (2018–2016), +/-	
				абс.	%
Експорт товарів, млн дол.	36361,7	43264,7	47335,0	+10973,3	+30,2
Імпорт товарів, млн дол.	39249,8	49607,2	57187,6	+17937,8	+45,7
Зовнішньоторговельний оборот, млн дол.	75611,5	92871,9	104522,6	+28869,5	+38,2
Сальдо зовнішньої торгівлі, млн дол.	-2888,1	-6342,5	-9852,6	+6964,5	x
ВВП України, млн дол.	93360,7	112091,7	130834,8	+37474,1	+40,1
Індекс товарності економіки України, %	81,0	82,9	79,9	-1,1	x

Джерело: побудовано за даними [6]

Проведені розрахунки свідчать про від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі протягом усього періоду, що аналізується. У 2016 р. від’ємне сальдо складало (-2888,1) млн дол., а в 2018 р. – (-9801,0) млн дол., тобто відбувається його збільшення. Індекс товарності економіки України зменшився з 81,0% до 79,9%. Це свідчить про скорочення участі України в міжнародному поділі праці.

Формування негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами відбувається під впливом низки чинників, серед яких основними слід вважати такі: значна питома вага нафти й газу в імпорті та тенденція підвищення їх вартості; посилення конкуренції на зовнішніх ринках; висока частка в експорті України таких чутливих до цінової кон’юнктури галузей як металургія та хімічна промисловість; невідповідність української продукції міжнародним стандартам; відсутність належних механізмів фінансової підтримки експортерів; недостатня інформаційна підтримка вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках.

Для кардинального розв'язання проблеми зменшення дефіциту сальдо зовнішньої торгівлі товарами слід розробити і впровадити комплексні заходи, які, зокрема, мають передбачати [7, с. 55]:

- прискорення процесу гармонізації українських стандартів з відповідними міжнародними стандартами і стандартами ЄС;
- розроблення заходів із заохочення виробництва та експорту аграрної продукції і продовольчих товарів шляхом удосконалення маркетингу, інфраструктури транспортування і зберігання, налагодження сертифікації продукції, гармонізованої зі стандартами і нормами ЄС;
- розроблення довгострокової програми імпортозаміщення, орієнтованої на створення нових видів сучасної високо- і середньотехнологічної продукції, які не поступалися б іноземним аналогам.

Важливою складовою зовнішньоекономічних зв'язків України могло б стати транскордонне співробітництво з країнами Східної Європи. Ще в 2004 р. було прийнято Закон України “Про транскордонне співробітництво”, на державному кордоні України створено дев'ять єврорегіонів – “Буг”, “Верхній Прут”, “Дністер”, “Дніпро”, “Карпатський”, “Нижній Дунай”, “Слобожанщина”, “Донбас” та “Ярославна”. Вони мали стати організаційними формами співробітництва з адміністративно-територіальними одиницями європейських держав і до їх функціонування було залучено дев'ять областей України – Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Сумську, Одеську, Чернівецьку, Чернігівську та Харківську. Однак ця сфера міжнародної діяльності України характеризується невисокою ефективністю.

Основними проблемами транскордонної співпраці в Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки названо такі:

- низький рівень розвитку прикордонної транспортної інфраструктури, зокрема автомобільних доріг до пунктів пропуску через державний кордон, мостів і поромних переправ;
- повільні темпи впровадження сучасних методів контролю в пунктах пропуску через державний кордон;
- законодавчі та інституційні обмеження щодо розвитку малого та середнього бізнесу в прикордонних регіонах України;
- низький рівень використання туристичного потенціалу і культурної спадщини прикордонних регіонів;
- декларативний характер спільних пріоритетів міждержавного співробітництва, недосконалий механізм спільного планування та обмежені інструменти реалізації спільних із сусідніми державами проектів транскордонного співробітництва;
- відмінність правил і процедур підготовки та фінансування проектів транскордонного співробітництва [8].

Оцінюючи в цілому ефективність функціонування створених єврорегіонів у західній частині України, слід також підкреслити, що значна частина підписаних на регіональному рівні угод і меморандумів – це частіше протоколи про наміри, констатація взаємного прагнення сторін до налагодження ефективного співробітництва, ніж розробка конкретних планів, програм заходів і механізмів їх реалізації.

Важливим показником стану економіки країни та її можливості інтеграції в світове господарство є визначення її міжнародного економічного рейтингу, тобто позиції у світі щодо конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, економічної свободи, загального економічного потенціалу тощо. На думку К. Сушко та О. Чернової, аналіз динаміки показників міжнародних економічних рейтингів дає змогу визначити певні закономірності, а також проблеми у сучасному стані економіки країни. Рейтинги є корисними для самої країни, для визначення перспективності її економіки [9, с. 110].

В міжнародній практиці використовуються різноманітні рейтинги та індекси. Найбільш поширеними є індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), індекс глобалізації (KOF Index of Globalization), індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index), індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI),

індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index, HDI), індекс свободи преси (Press Freedom Index, PFI).

Одним із основних є рейтинг країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності. Україна в цьому рейтингу посіла у 2018 році 83 місце. Загалом з рейтингу 2018 року аналізувалась ситуація в 140 країнах. Україна отримала, згідно з рейтингом [10]: 77 місце – за рівнем адаптації технологій; 110 – за рівнем розвитку державних інститутів; 131 – за рівнем макроекономічної стабільності; 94 – за станом охорони здоров'я; 58 – за рівнем інноваційних можливостей; 46 – за рівнем освіти; 66 – за станом ринку праці.

Останнім часом показники України у всіх світових рейтингах погіршуються. Це пояснюється невіршеними внутрішніми та зовнішніми проблемами розвитку економіки, а також політичними проблемами в країні.

Для підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності України необхідно здійснювати поступові кроки в напрямі адаптації національної економіки до змін світових глобалізаційних та інтеграційних процесів. Основні зусилля держави, на наш погляд, необхідно спрямувати на формування сприятливого бізнес-середовища, яке дасть змогу реалізувати наявний ресурсний та людський потенціал і стане передумовою для поступового підвищення міжнародної конкурентоспроможності України та її активного включення у світове господарство.

Коротко зупинимось на результатах виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Загалом Угода передбачає інтеграцію України до ринку ЄС у 14 секторах, на виконання Україною необхідних умов відведено 8 років (2016–2023 рр.). У 2017 р. Україна виконала 41% завдань, запланованих на цей рік, у 2018 р. – 52%.

Найбільшого прогресу досягнуто в таких напрямках як підприємництво (89%), сільське господарство (86%), зменшення технічних бар'єрів у торгівлі (70%), соціальна політика та трудові відносини (70%). Найменш вдало відбувається виконання зобов'язань в таких напрямках як освіта, навчання та молодь (13%), транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги (15%), державні закупівлі (16%), навколишнє природне середовище та цивільний захист (22%) [5].

Висновки. Проведене дослідження показало, що основними передумовами міжнародної економічної інтеграції України є її географічне розташування. Україна має досить вагомий мінерально-сировинну базу та сировинну базу аграрного сектору, яка здатна за багатьма позиціями сформувати певні експортні ресурси. Проте розвиток цих ресурсів стримується обмеженістю інвестицій, як внутрішніх, так і іноземних. Останнім часом в Україні збільшуються обсяги зовнішньої торгівлі як товарами, так і послугами. Разом із тим, проблемою є наявність від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, яке має тенденцію до зростання, що призводить до погіршення платіжного балансу. Зниження індексу дозростання економіки України свідчить про зменшення її участі в міжнародному поділі праці.

За останні роки Україною зроблено низку кроків у напрямі відкритості для зовнішнього світу, проте процес становлення національного зовнішньоекономічного механізму є суперечливим і проблематичним. Нагальною потребою стає пошук оптимальних форм державного регулювання зовнішньоекономічного процесу, запровадження такого механізму, який би відповідав сучасним вимогам міжнародної економічної взаємодії.

Список використаних джерел

1. Кухарчик О. Г. Ринки мультимодальних перевезень регіону та стратегія його розвитку: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.05. Херсон, 2019. 213 с.
2. Мінеральні ресурси України: щорічник. К.: ДНВП "Геоінформ", 2018. 270 с.
3. Попов С. О., Бабець Е. К., Колосов В. О., Рудько Г. І. Стан і перспективи розвитку залізородної промисловості України // Збірник наукових праць "Науково-дослідного гірничорудного інституту" ДВНЗ "Криворізький національний університет". 2015. № 55. С. 12–36.
4. Патица Н. І. Напрями та перспективи інтеграції сільського господарства України у світовий аграрний ринок // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23. Ч. 2. С. 53–60.

5. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2018 році [Електронний ресурс]. URL: <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementation-report-2018.pdf>.
6. Зовнішньоекономічна діяльність / Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Пікулик О. І. Україна у світовому господарстві // Економіка і суспільство. 2018. Вип. 15. С. 53–57.
8. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. № 554 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-p>.
9. Сушко К., Чернова О. Місце України у глобальних економічних рейтингах // Економіка і суспільство. 2017. Вип. 9. С. 110–114.
10. Україна в міжнародних рейтингах [Електронний ресурс]. URL: <https://www.sfi.gov.ua>.

References

1. Kukharchyk O. H. (2019). *Rynok multymodalnykh perevezen rehionu ta stratehiia yoho rozvytku [The market of multimodal transportations in a region and its development strategy]*. Thesis for PhD in Economics. Kherson [in Ukrainian].
2. Mineralni resursy Ukrainy: shchorichnyk [Mineral resources of Ukraine: a yearbook]. Kyiv: “Heoinform”, 2018 [in Ukrainian].
3. Popov S. O., Babets E. K., Kolosov V. O., Rudko H. I. (2015). Stan i perspektyvy rozvytku zalizorudnoi promyslovosti Ukrainy [Iron ore industry of Ukraine: performance and perspectives]. *Zbirnyk naukovykh prats “Naukovo-doslidnoho hirnychorudnoho instytutu” DVNZ “Kryvorizkyi natsionalnyi universytet” – Collection of scientific works of “Research Mining Institute” at the State Higher Education Institution “Kryvyi Rih National University”*, 55, 12–36 [in Ukrainian].
4. Palyuk N. I. (2019). Napriamy ta perspektyvy intehratsii silskoho hospodarstva Ukrainy u svitovyi ahraryni rynek [Integration of the agricultural sector of Ukraine in the global agrarian market: directions and perspectives]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific bulletin of Uzhhorod National University*, 23, part 2, 53–60 [in Ukrainian].
5. Zvit pro vykonannya Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom u 2018 rotsi [Report on the implementation of Agreement between Ukraine and European Union in 2018]. Retrieved from <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementation-report-2018.pdf>. [in Ukrainian].
6. Zovnishnoekonomichna dialnist. Statystychna informatsiia Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Foreign economic activities. Statistical information of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].
7. Pikulyk O. I. (2018). Ukraina u svitovomu hospodarstvi [Ukraine in the global economy]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 15, 53–57 [in Ukrainian].
8. Derzhavna prohrama rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva na 2016–2020 roky, zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.08.2016 r. No 554 [The State Program on the Development Trans-Border Cooperation for 2016–2020, approved by Directive of the Cabinet of Ministers of Ukraine from .08.2016 No 554]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-p>. [in Ukrainian].
9. Sushko K., Chernova O. (2017). Mistse Ukrainy u hlobalnykh ekonomichnykh reitynhakh [The position of Ukraine in global economic ratings]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 9, 110–114 [in Ukrainian].
10. Ukraina v mizhnarodnykh reitynhakh [Ukraine in global rankings]. Retrieved from <https://www.sfi.gov.ua>. [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Ігнащенко Т. С., Пархоменко В. В., Тарасенко А. Г. Україна в сучасних інтеграційних процесах: передумови та проблеми. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр. 2019. №4. С. 83–91. doi: 10.31767/na-soa.4.2019.08.*